

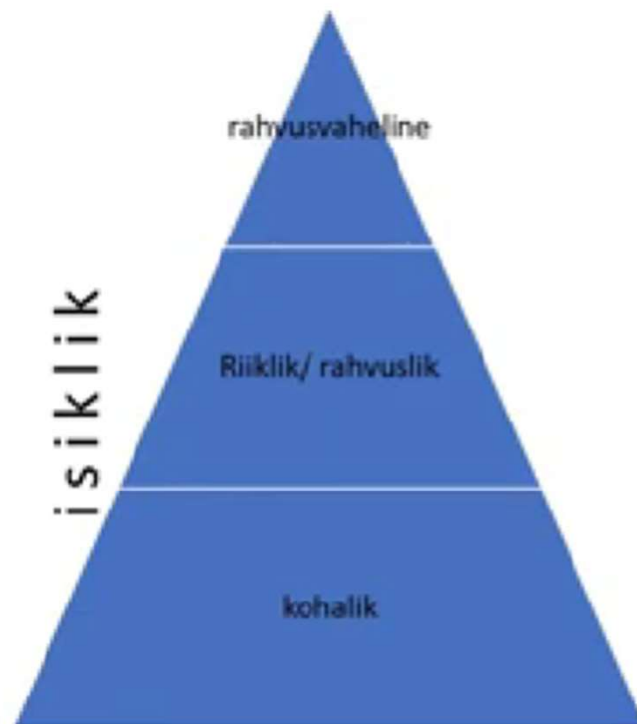
Kultuuripärand ja turism: kestlik mõtteviis kultuuriturismi arendamisel

Mirje Tammaru / HRL DMO kultuuriturism ja kestlikkus

24.01.2024 Noarootsis

UNESCO maailmapärandi ja säästva turismi programm esindab uut lähenemist, mis **põhineb dialoogil ja sidusrühmade koostööl**, kus turismi planeerimine ja kultuuripärandi haldamine on lõimitud sihtkoha tasandil, **väärtustatakse ja kaitstakse loodus- ja kultuuriväärtusi ning arendatakse asjakohast turismi.**

Allikas: <https://whc.unesco.org/en/tourism/#ttools>

Rahvusvaheline – ülemaailmse universaalse väärtusega pärand, mis on oluline kogu inimkonna jaoks

Riiklik kultuuripärand – pärand, mis on oluline nii kohaliku kogukonna kui riigi kogukonna jaoks

Kohalik pärand – pärand, mis on oluline kohaliku kogukonna jaoks

Kestlikkuse asjalised Eesti Vabariigis

Riiklik tasand.

Rohelepe. Pärandit ega kultuuri ei ole plaanides ja tegevuskavas mainitud.

<https://www.valitsus.ee/valitsuse-eesmargid-ja-tegevused/rohepoliitika>

Vaja on ässitada rahvuskomiteesid tegelema oma riigi rohke kultuuripärandiga, pärandirahvas on tihti roheteemadest rääkides ära unustatud ja diskussioonidest välja jäetud. (Riin Alatalu / ICOMOS)

Piirkondlik tasand

Kestliku kultuuriturismi arendamine kohalikul tasandil. DMO (Destination Management Organisation) tegeleb EAS-i juhtitava Green Destination programmiga. <https://www.greendestinations.org/>

Kohalik tasand – elanikud, ettevõtjad, kogukonnad, KOV

Mis me ise teha saame?

Mõtestada lahti pärandi olemus nii ajaloolaste ja teadlaste-, riigi ja KOV-de kui ka ettevõtja tasandil.

Tutvustada kohalikku pärandit juba üldhariduskoolides, võtta lastega osa „Pärandivaderid“ programmist <http://xn--prandivaderid-bfb.ee/>

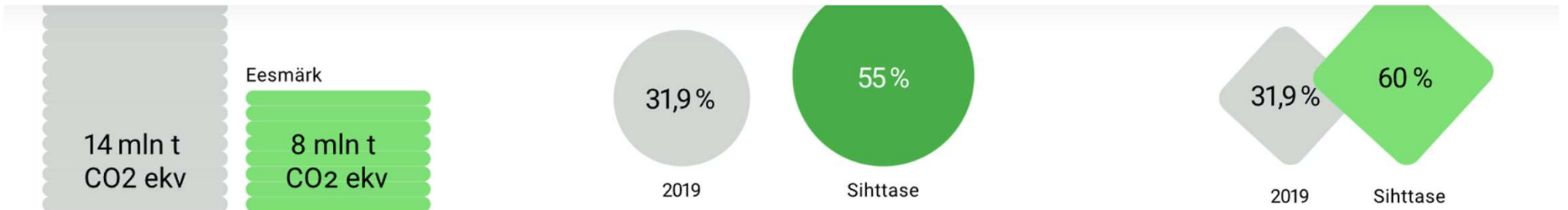
Osaleda Euroopa Muinsuskaitsepäevadel <https://muinsuskaitsepaevad.ee/>

Arvestada väärtustega planeeringute ja strateegiate koostamisel.

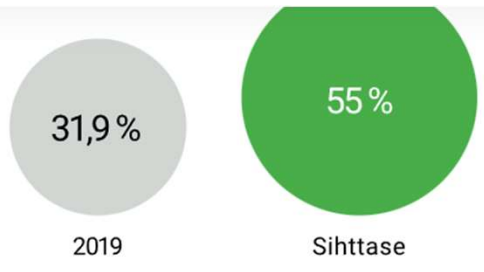
Kui me seda ei tee, siis hävinevad nii elupaigad kui ka ehitatud ja inimese loodud pärand.

See on eluterve keskkonna ja meie rahvusliku identiteedi hoidmise küsimus. (Ave Paulus / ICOMOS Eesti)

Rohepöördega seotud riiklikud eesmärgid aastaks 2035

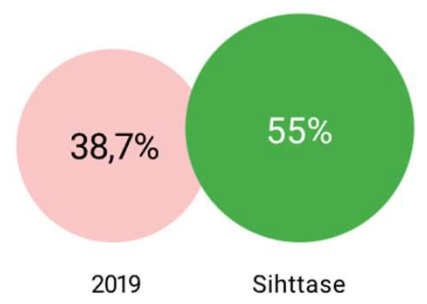
Kasvuhoonegaaside heitkogus

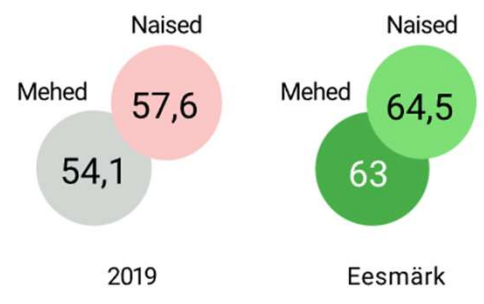
Taastuvenergia osakaal

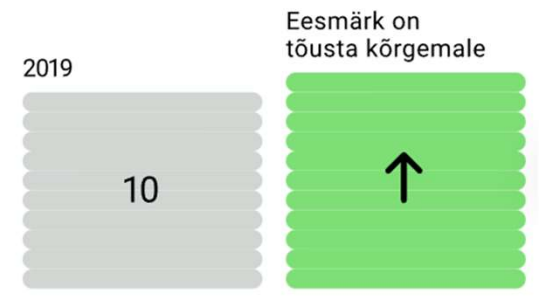
Olmejäätmete ringlussevõtt

Kestlike liikumisviiside osakaal

Tervena elada jäänud aastad

Säästva arengu indeks

Allikas: <https://www.valitsus.ee/valitsuse-eesmargid-ja-tegevused/rohepoliitika>

GREEN DESTINATION

EASi turismiarenduskeskus on GSTC (Global Sustainable Tourism Council) poolt akrediteeritud kestlikku turismi arendava organisatsiooni Green Destinations (GD) ametlik partner.

Mida annab GD-ga liitumine piirkondlikule turismi arenduse organisatsioonile:

- nähtavust GD veebis, Good Travel Guide ja GD sotsiaalmeedia kanalites
- õigust kasutada GD brändingut oma turundustegevustes
- GD pakub piirkondadele tuge kestliku arengu kavandamisel.
- ligipääsu GD veebiplatvormile
- osalemist GD võrgustikus
- sihtkoha välisauditit GD standardi kriteeriumite täitmisele
- osalemist GD Sustainability Stories Top100 edulugude konkursil
- Top100 nimistusse arvamisel esitlemist Top100 nimistus

Plussid ja miinused

- + Annab tuge ja teadmisi piirkondlikult kestlikku turismi arendamisel.
- + annab indikatsioone DMO-dele kestlike turimsitoodete arendamisel
- **pärandihoiust palju ei räägita.**
- **tugev koostöö iga valdkonna teadlastega, et vältida rohepesu**

DMO uued kestlikud esindustooted

— LOODUSTUUR —

RANNARAHVA RADADEL

ELU LAINETE RÜTMIS

Tule Eesti rannarahva sekka kogema, kuidas kulgeb elu merelainete rütmis. Rännutee viib sind vanadele rannarootslaste asumaadele, romantilistesse kaluriküladesse, tuletornide tippu, ajaloolistesse sadamatesse ja uutesse kaunitesse randadesse. Piirkonda jäävad ka mitmed muistsete rannarootslaste elupaikadena tuntud saared nagu Naissaar (Nargen), Suur- ja Väike-Pakri (Stora Ragö ja Lilla Ragö), Osmussaar (Odensholm) ja Vormsi saar (Ormsö), kuhu on soovi korral võimalik iseseisvalt korraldada päevaretkesid.

Oleviste kirik (Tallinn) - Suurupi alumine tuletorn	23km	30min
Suurupi - Paldiski	38km	38min
Paldiski - Padise - Dirhami	75km	1h10min
Dirhami - Osterby - Paldiski	63km	1h

Kokku: 200 km, 3h 10 min

HARJU - RAPLA -
LÄÄNEMAA DMO

— MÕISATUUR —

KUMMITUSLIKUD KAUNITARID

AJALOO TUMMAD TUNNISTAJAD

Uksildased varemed, kirju ajalugu, müstilised lood ja möödunud aegade suursugusus... Põnev teekond läbi Harju- ja Raplamaa mõisate sisaldab kümnet "kummituslikku kaunitari", millele lisanduvad viinaköögid, kohvikud ja muu huvitav. See teekond on mõisahuvilisele tõeline maiuspala!

Tallinn - Kolga mõis	60km	50min
Kolga mõis - Höreda mõis - Rapla	122km	1h40min
Rapla - Märjamaa - Koluvere	89km	1h15min
Koluvere - Muraste - Tallinn	109km	1h40min

Kokku: 380 km, 5h 45 min
Ettetellimisel, koos giidiga, soovituslikult ööbimisega

HARJU - RAPLA -
LÄÄNEMAA DMO

**MILLISED ON TURISMIETTEVÕTJA
(KESTLIKUD) VÕIMALUSED?**

Kultuuriturismi kestliku arendamise võimalused oma piirkonnas

Ettevõtja ja kohaliku kogukonna tasand

- Tee endale selgeks kohalikud kultuuriväärtused ja pärandobjektid
- Tunne ja tea looduslike- ja kultuurimaastike tekkepõhjuseid, väärtuseid
- Uuri piirkonna ja külade ajalugu
- Tunne kohaliku ehituspärandit (ehitusmaterjalid, töövahendid, ajaloolised teadmised ja oskused, mida saab hoonete pealt suisa lugeda, kui osata lugeda).
- Tunne kohalikke kombeid, tantse, laule, käsitööd
- Tunne kohaliku toidukultuuri, ole kursis esivanemate retseptidega, töövõtete ja nippidega.

SEE KÕIK RIKASTAB KULTUURITURISMI JA ON TÄIESTI KESTLIK!

OLE NUTIKAS JA NÄE KESTLIKU KULTUURITURISMI ARENDAMISE VÕIMALUSI!

Siseturism

Kultuuriturism

- pärandkultuur
- ajalugu
- arhitektuur
- muusika
- teater, festivalid

Toiduturism

- erilised toiduelamused
- kohvikud
- restoranid

Loodusturism

- fotograafia
- matkamine
- looma- ja linnuvaatlus
- looduses liikumine

Loometurism

- traditsiooniline käsitöö
- loomingulised tegevused
- fotograafia, film
- kunst
- muusika

Mereturism

- purjetamine
- kalastamine
- mererand

Maaturism:

- agriturism e põllumajandusturism
- osalemine maatööde tegemisel

Äri- ja konverentsiturism:

- seminarid ka konverentsid
- mõnusad lisategevused (loometurism)
- majutus ja toitlustus

Kolga mõis 1871

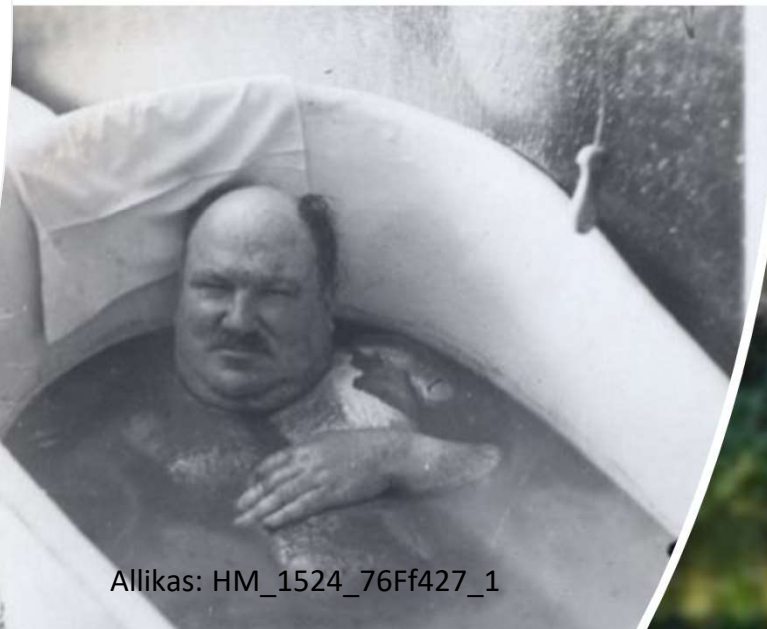
Haapsalu ja Läänemaa KULTUURITURISM

Rannarootsi kultuuriruum

- rahvariided
- käsitöö
- Püha Olav (palverännuteekond)
- kohanimed
- eriline arhitektuur
- maailma kõige suurem rõngasristide (päikeseristide) kogum, ca 330 risti
- kombestik
- traditsioonilised elatusalad ehk meri
- traditsioonilised toidud

Haapsalu

- Eesti esimene mudaravila (1825.a)
- puitarhitektuur (vanalinn, kuursaal, raudteejaam koos Eesti kõige pikema katustatud perrooniga, 216m)
- kunst ja käsitöö (Haapsalu pits)
- keskaegne linn

Allikas: HM_1524_76Ff427_1

Kultuuripärand – ajalugu ja paiga vaim. *Genius Loci*. Näiteid mujalt Eestist

Setu kultuuriruum

- põliskogukond
- keel ja kombestik
- rahvariided ja käsitöö
- Seto Leelo
- savusann ehk suitsusaun
- rahvamuusika ja –tantsud
- pidustused (kirmaskid)
- Kuningriigi päiv
- Handsa ajamine
- erinäoline taluarhitektuur
- traditsioonilised toidud
- religioon ja mentaliteet

Kihnu kultuuriruum

- põliskogukond
- keel ja kombestik
- rahvariided ja käsitöö
- rahvamuusika ja –tantsud
- traditsioonilised elatusalad ehk meri
- religioon ja mentaliteet

Foto: Toomas Tuul

Allikas: 28.09.23 Visitestonia UNESCO koosloome seminar Viljandis

PÄRANDTURISM

Ajaloolised töövõtted

- vikatiga niitmine
- puude lõhkumine, puuriida ladumine
- lammaste pügamine, villa kraasimine
- lehma lüpsmine jms.

Oskused ja kombed

- Saunarituaalid, kaseviha tegemise töötuba
- korvi punumine

Toiduainete valmistamine

- kasemahla kogumine
- ravim- ja maitsetaimede kogumine ja kasvatamine
- koduõlle valmistamine

Käsitöö:

- kangastelgedel kudumine, lõnga ketramine
- tikkimine,
- põllutööriistade valmistamine ja hooldamine

Muusika

- rahvatants
- rahvalaul
- pillimäng

Allikas: EPM FP 260:25

MAA- ja AGROTURISM

VEETURISM

Edukat pärandturismiettevõtlikkust!